

**Технічне завдання (ТЗ)
на проведення тендеру серед українських компаній з екологічного
аудиту.**

1. Мета тендеру

Мета тендеру - обрання Компанії з Екологічного Аудиту (КЕА) для проведення екологічного аудиту в питаннях охорони та раціонального використання водних ресурсів на:

1. ПП «Атлантида», м. Запоріжжя та
2. ВАТ «Житомирський маслозавод», м. Житомир.

Надалі іменуються як Об'єкти Екологічного Аудиту (ОЕА).

2. Передумови.

Проведення робіт з екологічного аудиту передбачено в рамках Проміжної фази Програми ПРООН-ГЕФ екологічного оздоровлення басейну Дніпра (надалі Програма), яка є замовником вказаних робіт. Впровадження, в рамках зазначеної Програми, методів більш чистого виробництва на малих та середніх промислових підприємствах України ставить на меті зменшення хімічного промислового забруднення, що надходить до басейну Дніпра й в тому числі передбачає:

- забезпечення сталих методів фінансування більш чистого виробництва,
- удосконалення процедур моніторингу й самоконтролю,
- регулювання або здійснення контролю промислового забруднення на рівні органів місцевого самоврядування,

Реалізація визначених засобами екологічного аудиту заходів передбачається в рамках Повномасштабного Проекту Програми (2008 - 2011 рр.).

3. Завдання для КЕА з проведення екологічного аудиту.

3.1. Після визначення КЕА - переможця тендеру, КЕА здійснює попередній візит на ОЕА. Протягом вказаного візиту КЕА погоджує з керівництвом ОЕА й визначає точну дату проведення екологічного аудиту в питаннях охорони та раціонального використання водних ресурсів та формат його проведення, при умові, що всі зазначені в ТЗ роботи мають бути закінченими до 15 грудня 2007 року.

Програма є замовником екологічного аудиту, що прямо, чи опосередковано стосується лише питань охорони від забруднення та раціонального використання водних ресурсів. В разі, якщо ОЕА має бажання розширити коло питань, що мають бути розглянуті в рамках проведення попередніх досліджень, то ОЕА інформує про це КЕА й при бажанні, домовляється з ним про окрему оплату додаткових послуг незалежно від замовлення Програми.

3.2. У відповідності з попередніми домовленостями (див. пункт 3.1), повторно відвідати підприємство та провести необхідні попередні дослідження у відповідності з вимогами, що сформульовані у *додатку 1* до цього ТЗ.

4. Очікувані результати роботи

Робота КЕА з проведення екологічного аудиту в питаннях охорони та раціонального використання водних ресурсів вважатиметься успішною, якщо:

4.1. Програма отримає

- детальний опис визначеного для ОЕА сценарію природоохоронного розвитку та природоохоронних заходів, що пропонуються для його реалізації,
- попередню фінансову готовність підприємства (в %) щодо покриття зазначеної вартості за рахунок власних коштів підприємств (або ж засобами комерційного кредиту).

4.2. Керівництво підприємства отримає

- звіт, приготований у відповідності з вимогами *додатку 1* до цього ТЗ,
- один чи декілька сценаріїв вирішення водних проблем підприємства, та перелік необхідних природоохоронних заходів рекомендованих КЕА для кожного з сценаріїв.
- експертну оцінку попередньої вартості пропонованих заходів, та аналіз найбільш придатного для підприємства сценарію.

5. Часові рамки та інші умови проведення робіт.

- 5.1. Вказані роботи необхідно провести до 15 грудня 2007 року.
- 5.2. Оплата роботи буде проведена ПРООН України за умов виконання пунктів 3 та 4 цього ТЗ.
- 5.3. Відрядження в міста Житомир та Запоріжжя, за попередніми домовленостями з Програмою, будуть відшкодовані у відповідності з процедурою та розцінками ПРООН.

6. Вимоги до КЕА

- 6.1. Практичний досвід роботи з проведення екологічних аудитів на промислових підприємствах, в тому числі на замовлення міжнародних організацій.
- 6.2. Наявність в штаті екологічного аудитора із сертифікатом виданим Мінприроди України обов'язкове, (посвідчення міжнародного зразка є бажаними).

7. Процедурні вимоги щодо участі у тендері.

- 7.1. З метою участі у тендері, КЕА надають до 12 листопада 2007 року в офіс ПРООН України лист зацікавленості щодо участі у вказаних роботах та

свою цінову пропозицію. Загальна інформація про ОЕА вказана у *додатку 2* до цього ТЗ.

Лист зацікавленості необхідно направити в офіс ПРООН України на електронну адресу: tenders@undp.org.ua

Лист також можна занести або надіслати поштою в окремому конверті на адресу: офіс ПРООН в Україні, Київ - 01021, вул. Кловський узвіз, 1. На конверті необхідно також вказати «Увага – Відділ із закупівлі – Тендер Програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра».

- 7.2. ПРООН не бере на себе зобов'язань інформувати кожного учасника тендеру про результати тендерного змагання.
- 7.3. Для отримання більш повної інформації щодо проведення тендеру прохання звертатися до:
 - Любомира Маркевича (e-mail: markevych@dnieper-gef.kiev.ua) чи Володимира Білоконя (e-mail: bilokon@dnieper-gef.kiev.ua) за тел. (факс): 8 044 - 451 87 41, 8 044 - 253 06 74.

ВИМОГИ ДО РОБІТ З ПРОВЕДЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО АУДИТУ

Екологічний аудит передбачає проведення системної незалежної оцінки Об'єкта Екологічного Аудиту (ОЕА) для встановлення відповідності визначених для нього

- видів його діяльності, заходів, умов,
- системи управління навколишнім природним середовищем та інформації з цих питань

критеріям екологічного аудиту.

Критеріями екологічного аудиту являються: положення та вимоги Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про відходи», «Про об'єкти підвищеної небезпеки», Водного кодексу, Земельного кодексу, інших правових документів, а також інші критерії та вимоги визначені природоохоронним законодавством.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОЕА

1.1. Характеристика ОЕА

1. Надати інформацію:

- про форму власності, підпорядкованість та види економічної діяльності: Довідку з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (територіального органу статистики);
- про структуру виробництва та його склад;
- про вимоги та додаткові обмеження природоохоронного законодавства до користування ОЕА;
- про орендарів або інших суб'єктів господарської діяльності на території ОЕА. Зазначити, хто відповідає за дотримання природоохоронного законодавства (орендар, орендодавець, третя особа). Охарактеризувати екологічні впливи інших суб'єктів господарювання, які розташовані на території ОЕА.

2. Вказати загальну площу території, яку займає ОЕА;

3. Зазначити кількість та стан будівель, їх поверховість, функціональне призначення;

4. Додати план-схему ОЕА, на якій зазначити:

- місця зберігання сировини;
- будівлі різного функціонального призначення;
- котельні;
- місця (об'єкти) поводження з відходами;
- місця розміщення водозабірних споруд;
- джерела викидів в атмосферу;

- санітарно-захисну зону ОЕА;
- лабораторії;
- склади;
- місця розташування моніторингового обладнання;
- місця зберігання нафтопродуктів;
- каналізаційну систему і водоочисні споруди;
- місця паркування і технічного обслуговування транспорту;
- місця розташування охорони і межі ОЕА;
- місця відбору проб ґрунтів, ґрунтових вод для лабораторних досліджень (якщо дані завдання були включені до програми аудиту).

5. Додати фотоматеріали, зроблені під час обстеження ОЕА.

1.2. Опис виробництва, технологій, продукції

1. Надати інформацію:

- щодо екологічних впливів основного та допоміжного виробництва в залежності від обсягів виробленої продукції (наданих послуг);
- про асортимент та обсяги виробленої продукції в динаміці за останні три роки;
- про перелік сировини та матеріалів, які використовуються у виробничому процесі та вказати основних постачальників.

2. Коротко описати головні технологічні процеси, включаючи процеси зберігання та транспортування сировини та продукції;

3. Дати перелік застарілих технологій, які потребують модернізації.

1.3. Місце розташування ОЕА та функціональне використання прилеглих територій

1. Надати характеристику земельній ділянці (право власності, характеристика землекористування, номер та дата державного акту права власності на земельну ділянку, договір оренди, тощо).

2. Дати коротку характеристику об'єктів, що межують з ОЕА.

3. Вказати віддаленість ОЕА до найближчої житлової забудови, чутливих об'єктів соціального призначення (дошкільних та учбових закладів, лікарень та ін.) та територій природно-заповідного фонду, пам'яток природи, нерестилищ, та інше в радіусі 5 км (бажано відобразити їх на картографічній основі).

1.4. Ретроспективний аналіз функціонального призначення і діяльності на території ОЕА

1. Описати попереднє використання території, яку займає ОЕА, зазначивши дати, види діяльності, попередні впливи на навколишнє середовище.

2. З'ясувати та вказати на використання в минулому на ОЕА будь-яких екологічно-небезпечних речовин, пестицидів, паливно-мастильних матеріалів, відходів, тощо.

1.5. Фізико-географічні та кліматичні особливості території

1. Дати коротку характеристику фізико-географічних та кліматичних особливостей території: описати клімат, рельєф, геологічні умови, ґрунти, рівень ґрунтових вод та підземних водоносних горизонтів, зазначити їх використання ОЕА та населенням прилеглих територій;
2. Надати короткий опис результатів інженерно-геологічних досліджень на ділянці ОЕА, якщо такі існують;
3. Надати коротку характеристику користування надрами (підземними водами);
4. Зазначити водні об'єкти, розташовані на території ОЕА та на прилеглих територіях;
5. Зазначити наявність об'єктів природно-заповідного фонду на території (в районі) ОЕА.

2. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ НАВКОЛИШНІМ ПРИРОДНИМ СЕРЕДОВИЩЕМ

2.1. Структура управління навколишнім природним середовищем на ОЕА

1. Вказати:

- осіб, відповідальних за управління навколишнім середовищем на ОЕА, їх функції, повноваження;
- посадову особу, яка несе відповідальність за питання екології на виробництві, якими актами (наказами), які функції були покладені на певних виконавців;
- про сертифікацію ОЕА у відповідності з ДСТУ ISO14001:1997, і, якщо сертифікований, чи існує документ/заява про екологічну політику і документи, що засвідчують її виконання (методика визначення екологічних аспектів, екологічні цілі і завдання, програма управління навколишнім середовищем, плани, накази, інструкції);
- про наявність переліку законодавчих та нормативно-правових актів з питань екології, якими керуються на ОЕА, порядок доведення інформації до зацікавлених структурних підрозділів;
- про наявність процедури та інструкції щодо поводження з небезпечними речовинами, відходами;
- про наявність плану заходів щодо запобігання аварій, а також ліквідації їх шкідливих екологічних наслідків, вказати, чи проводяться, як часто і з яких питань навчання працівників щодо вищезазначених питань.

2. Зазначити:

- стан співпраці з місцевими органами влади, екологічними, санітарно-епідеміологічними та іншими службами;
- чи добре поінформований персонал ОЕА про екологічні впливи виробничої діяльності;
- чи вважає керівництво ОЕА питання дотримання екологічного законодавства одним з пріоритетних;

- чи має населення доступ до екологічної інформації про ОЕА.
3. Надати характеристику загальної структури (схеми) екологічного управління на ОЕА.

2.2. Дозволи, ліміти, ліцензії

1. Вказати:

- про усі наявні ліцензії, дозволи, ліміти від санітарно-епідеміологічної служби, територіального управління охорони навколишнього природного середовища, водоканалу, місцевих органів влади, контракти з комунальними службами, та інше, в залежності від специфіки діяльності;
 - про наявність ліцензій на види діяльності, що підлягають обмеженню відповідно до Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності»;
 - про наявність дозволу на поводження з небезпечними речовинами відповідно до вимог Постанови Кабінету Міністрів України від 20.06.1995 № 440;
 - про відсутні дозволи, ліміти і ліцензії.
2. Проаналізувати інформацію щодо дозволів та лімітів, ліцензій, сертифікатів, паспортів відходів, реєстрових карт, нормативів гранично допустимих скидів (ГДС), контрактів на перевезення, договорів на утилізацію тари, упаковки та інше.

2.3. Стан та ведення екологічної статистичної звітності

1. Перевірити стан статистичної звітності на предмет її відповідності фактичним екологічним показникам;
2. Проаналізувати інформацію, яка включена до форм державної статистичної звітності щодо повітря, води, відходів за останні три роки;
3. Проаналізувати динаміку, величину, своєчасність і повноту нарахувань та сплати зборів за спеціальне використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища за останні три роки.

2.4. Відзнаки та порушення в галузі охорони навколишнього природного середовища (позови, штрафи, приписи, скарги та реагування на них)

1. Надати інформацію:

- про відзнаки, нагороди, сертифікати, грамоти, подяки, пов'язані з діяльністю ОЕА в галузі охорони навколишнього природного середовища;
- про результати перевірок державними контролюючими органами ОЕА в сфері охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів, приписи, їх причини;
- про відшкодування ОЕА шкоди, заподіяної навколишньому природному середовищу внаслідок порушення природоохоронного законодавства;
- щодо наявності скарг громадян, пов'язаних з забрудненням навколишнього середовища та реагування на них.

3. ХАРАКТЕРИСТИКИ ВПЛИВУ НА НАВКОЛИШНЄ ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

3.1. Постачання, зберігання, транспортування, використання сировини (матеріалів) у виробничому процесі

1. Вказати:

- найменування і обсяг витратних матеріалів та сировини з посиланням на нормативні документи, що регламентують правила зберігання, транспортування та використання сировини та матеріалів на ОЕА;
 - види та обсяг виробничих запасів на ОЕА, визначити, чи зберігаються матеріали з урахуванням сумісності та з дотриманням вимог щодо технічних стандартів складування, описати поводження з бракованою, простроченою сировиною;
 - обсяги та описати шляхи транспортування сировини (матеріалів) у виробничій структурі ОЕА, стан вантажних зон.
2. Зазначити наявність і вичерпність інформації та документації про поводження з сировиною на ОЕА.
 3. Проаналізувати інформацію про динаміку використання сировини та матеріалів з розрахунку на одиницю виробленої продукції за останні три роки.

3.2. Водокористування

3.2.1. Водопостачання

1. Дати характеристику джерел водопостачання, обсягів забору води за останні три роки, якості води, зони санітарної охорони джерел водопостачання, системи водопідготовки, мереж водопостачання, системи контролю за якісними та кількісними характеристиками водопостачання, встановити наявність відповідальних осіб;
2. Надати характеристику існуючому стану справ з використання води відповідно до цілей та умов їх надання;
3. Надати характеристику процесу дотримання встановлених умов централізованого водопостачання (при наявності);
4. Проаналізувати результати лабораторних досліджень відібраних зразків води.*

3.2.2. Водоспоживання

1. Вказати:

- первинним чи вторинним водокористувачем є ОЕА;
- вид водокористування – загальне або спеціальне;
- наявність та терміни дії дозволів на спецводокористування (для первинних водокористувачів);
- наявність водомірних пристроїв, ведення первинного обліку водоспоживання (журнали ПОД-11, ПОД-12);

- наявність та стан експлуатації споруд рибозахисту в місцях забору поверхневих вод (при наявності).
2. Надати кількісні та якісні показники водоспоживання на виробничі та господарсько-побутові потреби за останні три роки, втрат при транспортуванні та в мережах, дати характеристику системи контролю за якісними та кількісними характеристиками водоспоживання.
 3. Надати характеристику щодо:
 - заходів, які вживаються з метою економії водних ресурсів та поліпшення їх якості;
 - користування водними об'єктами у відповідності з цілями та умовами оренди (при наявності);
 - стану гідротехнічних споруд.
 4. Проаналізувати:
 - дотримання встановлених у дозволі обсягів водокористування (встановлених договором обсягів забору води із водопровідних мереж інших водокористувачів);
 - результати лабораторних досліджень відібраних зразків води.

3.2.3. Водовідведення

1. Проаналізувати:
 - дотримання встановлених нормативів ГДС, нормативів на скид у відомчі системи каналізації;
 - результати контрольних вимірів, описати функціонування системи моніторингу за скидами забруднюючих речовин;
 - результати лабораторних досліджень відібраних зразків зворотних вод.
2. Надати кількісні та якісні показники водовідведення за останні три роки;
3. Надати інформацію щодо номенклатури скидів забруднюючих речовин, які перевищують дозволені обсяги.
4. Надати характеристику щодо:
 - стану і ефективності роботи об'єктів каналізації та очисних споруд на території ОЕА;
 - заходи, які вживаються на ОЕА з метою недопущення забруднення водних об'єктів, запобігання скиданню стічних вод чи їх припинення у передбачених законодавством випадках;
 - стан накопичувачів стічних вод та технологічних водойм (при наявності).
5. Вказати наявність скиду стічних вод на рельєф місцевості (якщо це має місце);
6. Зазначити:
 - стан первинного обліку водовідведення і якості стічних вод (журнали ПОД-11, ПОД-12, ПОД-13) та облік аварійних скидів;

- заходи щодо економного та раціонального використання вод (наявність і стан оборотних систем, повторне використання води).

3.3. Поводження з відходами¹

3.3.1. Утворення відходів

1. Надати інформацію:

- про номенклатуру та обсяги утворення відходів виробництва (промислових відходів), включаючи код за ДК, клас небезпеки, показники загального утворення відходів (Пзув), та питомого утворення відходів (Ппув);
- про наявність реєстрових карт об'єктів утворення відходів (ОУВ), реєстрових карт об'єктів оброблення та утилізації відходів (ООУВ) та паспортів місць видалення відходів (МВВ)²;

2. Надати характеристику щодо:

- ведення первинного поточного обліку кількості, типу і складу відходів, що утворюються, збираються, перевозяться, зберігаються, обробляються, утилізуються, знезаражуються та видаляються на ОЕА;
- заходи, які вживаються з метою комплексного використання матеріально-сировинних ресурсів, мінімізації утворення відходів, зменшення їх небезпечності та максимально можливої утилізації відходів;

3. Зазначити:

- наявність розроблених і затверджених нормативно-допустимих обсягів утворення відходів на діючі технологічні процеси та питомих показників утворення відходів;
- дотримання вимог дозволів та лімітів на утворення та розміщення відходів та зазначити наявність договорів на передачу відходів іншим уповноваженим організаціям, а також документи, що підтверджують факт передачі;
- дотримання встановлених вимог при поводженні з використаними пакувальними матеріалами і тарою;
- чи мають місце факти знищення, псування, захоронення відходів, на які в Україні є технології утилізації.

4. Проаналізувати форми статистичної звітності (№3-МТП (сировина), №4-МТП (паливо), №14 - МТП (про утворення і використання вторинної сировини та відходів виробництва), №1- небезпечні відходи (про утворення, оброблення та утилізацію відходів I-III класів небезпеки), динаміку обсягів утворення відходів, пов'язуючи з обсягами виробництва.

5. Надати приклади неефективного використання ресурсів та зазначити можливості повторного використання чи переробки відходів у виробництві.

3.3.2. Місця видалення відходів

¹ Необхідно надати інформацію щодо можливого впливу відходів на стан та якість водних ресурсів та ґрунтових вод.

1. Надати інформацію про дату введення в експлуатацію, проектний та фактичний обсяг накопичених відходів;
2. Надати перелік видів відходів, що розміщуються у накопичувачах відповідно до проекту та фактичний;
3. Зазначити:
 - наявність паспорту місця видалення відходів та внесення його до реєстру;
 - використання на ОЕА технологій утилізації, переробки та знезараження відходів;
 - стан місць постійного та тимчасового збереження відходів, відповідність їх облаштування класу небезпеки відходів, наявність погодження з органами СЕС;
 - кількість та стан режимно-спостережних свердловин.
4. Вказати:
 - стан захисних дамб накопичувачів відходів, імовірність їх аварійного руйнування та потрапляння забруднювачів в навколишнє природне середовище;
 - про імовірність фільтрації забруднюючих речовин в підземні водоносні горизонти.
5. Зазначити заходи щодо дотримання порядку і чистоти виробничої та прилеглої території, підтримання відповідного санітарного стану території.

3.3.3. Транспортування відходів

1. Надати інформацію:
 - стосовно процедур завантаження та транспортування відходів;
 - щодо пакування, маркування, засобів контролю, засобів захисту людей та ін. при транспортуванні відходів.

3.3.4. Поводження з небезпечними відходами

1. Надати інформацію:
 - щодо утворення та розміщення небезпечних відходів на території ОЕА (включених до розділу А Жовтого переліку відходів);
 - про дотримання ліцензійних умов здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами або на право діяльності, пов'язаної з вторинною сировиною;
 - щодо місць накопичення небезпечних відходів на території ОЕА, сортування, знезараження та ін.;
 - стосовно класу небезпеки для здоров'я людей; типу, агрегатного (фізичного) стану, назви та коду групи небезпечних відходів; наявності небезпечних властивостей та складників відходів (назва, код, вміст), хімічного складу; теплотворної здатності;

- про технологію (процес) утилізації чи оброблення небезпечних відходів з їх кількісними показниками, кількість утворених вторинних ресурсів та небезпечних відходів, що утилізуються чи обробляються;
 - щодо місць видалення відходів: категорію екологічної безпеки, код і вид операції з видалення відходів, режим функціонування, рік початку (закінчення) експлуатації, загальний обсяг видалених відходів, обсяг видалених відходів за попередній рік, наявність проектної документації (організація-проектувальник), наявність гірничого відводу, якщо видалення відходів здійснюється у надрах, проектний обсяг видалення відходів, розрахунковий термін експлуатації, фактичну/проектну площу;
 - про технічні характеристики місць видалення відходів: за типом (відкрите поверхневе, відкрите заглиблене в землю (наливне/насипне/змішане), підземне (неглибокого/глибокого залягання – штучне в гірничих виробках/ у пористих гірських породах); складське приміщення (сховище) - спеціально побудоване/приспосоване/інше); окрема ємкість (цистерна/бочка (металева, полімерна)/контейнер); стаціонарна установка для спалювання відходів; наявності фільтраційних явищ (постійний/відсутній/у період атмосферних опадів дренажний стік); наявність засобів захисту навколишнього природного середовища: донний ізоляційний екран (відсутній/глинистий/плівковий/інше), бортові ізоляційні екрани (відсутні/глинисті/стіни у ґрунті/інше); обвалування по периметру (відсутнє/наявне/інше); дренажні канали (відсутні/земляні/забетоновані); технологія видалення відходів (пошарове складування з глинистими прошарками/ ущільнення відходів/присипка поверхнева ґрунтово-глиниста / поверхневе зволоження/рекультивация поверхні із залуженням/протипилові заходи/ спалювання/інше); заходи знешкодження відходів (здійснюються/не здійснюються); сортування відходів перед видаленням (здійснюється/не здійснюються); наявність під'їзних шляхів з твердим покриттям;
 - про системи спостережень (моніторингу) за якістю вод, ґрунтів та атмосферного повітря в місці видалення небезпечних відходів;
 - стосовно процедур завантаження та транспортування небезпечних відходів;
 - щодо пакування, маркування, засобів контролю, засобів захисту людей та ін. при транспортуванні небезпечних відходів.
2. Зазначити результати проведених ревізій (перегляду і оновлення) даних паспорта місць видалення відходів;

3.3.5. Заходи щодо зменшення відходів

1. Зазначити, чи існують цілі та програми на ОЕА щодо зменшення, повторного використання, переробки та утилізації відходів;
2. Зазначити заходи та проаналізувати їх результативність щодо зменшення використання сировини та утворення відходів.

3.4. Поводження з небезпечними речовинами

3.4.1. Ідентифікація та декларування безпеки ОЕА як об'єкту підвищеної небезпеки

1. Зазначити реквізити висновку за результатами ідентифікації ОЕА як об'єкту підвищеної небезпеки, декларації безпеки об'єкта підвищеної небезпеки, реквізити розробника декларації безпеки, експертного висновку декларації безпеки об'єкта підвищеної небезпеки;
2. Вказати про наявність полісу обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного та санітарно-епідеміологічного характеру (якщо ОЕА відноситься до об'єктів підвищеної небезпеки).

3.4.2. Зберігання, виробництво, транспортування та використання небезпечних речовин

1. Надати інформацію:
 - про наявність дозвільних та нормативно-технічних документів, що регулюють поведження (зберігання, транспортування, використання, захоронення, знищення та утилізацію) з небезпечними речовинами;
 - про небезпечні речовини та виробничі процеси з їх використанням, описати місця зберігання, шляхи транспортування, вказати місця зберігання на план-схемі;
 - про виробничі процеси, обладнання та матеріали з вмістом:
 - поліхлорбіфенілів (ПХБ);
 - біологічно активних речовин;
 - заборонених хімічних речовин: альдрин, хлордан, дільдрин, ендрин, гептахлор, гексахлорбензол, мірекс, гексафен, поліхлоровані дифеніли (*Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забруднювачі (додаток А). міжнародний договір від 22.05.2001 р.*);
 - про джерела іонізуючого випромінювання та радіоактивні матеріали;
 - вказати про наявність нормативних документів, технічних паспортів, кількість обладнання та його стан, обсяги речовин, можливі шляхи та ризик потрапляння в навколишнє природне середовище.
2. Перевірити відповідність об'ємів використання небезпечних речовин до вимог поведження з небезпечними речовинами.
3. Зазначити:
 - чи має ОЕА окремий список небезпечних речовин;
 - наявність плану проведення підготовки (тренінгів) співробітників ОЕА та дату останнього тренінгу;
 - наявність відповідних матеріалів з питань поведження з небезпечними речовинами;
4. Дати характеристику небезпечних виробництв, небезпечних технологічних процесів та ділянок з наведенням обсягів використання та виробництва небезпечних речовин.

3.5. Земельні ресурси, забруднення ґрунтів, ґрунтових вод

3.5.1. Землекористування

1. Визначити типи землекористування, площу забудованої, вкритої рослинністю території, площу під місцями тимчасового та постійного зберігання відходів та небезпечних речовин (у т. ч. у минулому), площу застосування отрутохімікатів, площу рекультивованих земель, санітарно-захисної, водоохоронної зон та ін.
2. Зазначити:
 - фактичне виконання на ОЕА заходів з охорони земель, дотримання цільового використання території;
 - площу підтоплених земель
 - стан протиерозійних та гідротехнічних споруд, захисних насаджень;
 - наявність і виконання проекту благоустрою та озелененню санітарно-захисної зони ОЕА.
3. Звернути увагу на дотримання ОЕА встановленого порядку та обмежень при користуванні землями водного фонду.

3.5.2. Забруднення ґрунтів та ґрунтових вод

1. Надати інформацію про випадки забруднення ґрунтів та ґрунтових вод.
2. Відібрати зразки ґрунтових вод/ґрунтів для лабораторних досліджень.*

3.5.3. Наземні та підземні резервуари та цистерни

1. Зазначити наявність нормативно-технічних документів, що регулюють будівництво та експлуатацію наземних та підземних резервуарів (цистерн), зазначити їх технічні характеристики, особливі вимоги до них, відповідність до цільового призначення та вимог безпеки.
2. Надати перелік хімічних речовин та сполук, що зберігаються в наземних/підземних резервуарах/цистернах.
3. Долучити копії планів розміщення, сполучення, шляхів завантаження та розвантаження резервуарів/цистерн, трубопроводів, нанести місця розміщення резервуарів/цистерн на план-схему.
4. Зазначити ведення контрольних оглядів та наявність звітної документації щодо використання підземних/наземних резервуарів/цистерн.

4. ЗАХОДИ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ ВИНИКНЕННЯ АВАРІЙ ТА СИСТЕМА РЕАГУВАННЯ НА НИХ

1. Надати перелік аварій на ОЕА, що мали шкідливі екологічні наслідки, зазначити причини, наслідки, економічні збитки (відновлення, ліквідація наслідків, відшкодування і компенсація шкоди, завданої навколишньому природному середовищу і здоров'ю людей). Надати опис та характеристики аварій:
 - при транспортуванні, завантаженні та розвантаженні, зберіганні небезпечних речовин, їх кількість за обраний період, встановити їх характер, частоту та вплив, який вони мали на навколишнє природне середовище, ефективність заходів та обсяг фінансових видатків для ліквідації їх наслідків;
 - що виникали на ОЕА та спричинили забруднення атмосферного повітря;

- які виникли на джерелах водопостачання;
 - на каналізаційних мережах та очисних спорудах;
 - пов'язані з поводженням з відходами;
2. Надати інформацію щодо часу та обсягів скидів/викидів/випусків забруднюючих речовин від аварій, а також перелік заходів з усунення їх наслідків;
 3. Перевірити, чи розроблені та виконуються на ОЕА заходи щодо запобігання аваріям, а також ліквідації їх шкідливих екологічних наслідків;
 4. Невідкладно інформувати про виявлену у процесі проведення екологічного аудиту загрозу аварійної ситуації керівника (власника) ОЕА, відповідні органи з питань охорони навколишнього природного середовища;
 5. Зазначити, чи проводилися на ОЕА внутрішні розслідування за фактами аварій, їх результати та документування.

ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО АУДИТУ

Висновок екологічного аудиту - це професійна оцінка ОЕА, виконана екологічним аудитором, яка ґрунтується на доказах екологічного аудиту та є головною складовою звіту про екологічний аудит.

При складанні висновків екологічного аудиту необхідно:

- Дати характеристику фактичного стану ОЕА;
- Зазначити основні характеристики впливу ОЕА на навколишнє природне середовище;
- Вказати вимоги та додаткові обмеження природоохоронного законодавства до користування ОЕА;
- Оцінити ефективність та достатність природоохоронної діяльності ОЕА;
- Оцінити ефективність системи управління навколишнім середовищем на ОЕА;
- Зазначити стан природоохоронного обладнання та споруд, зокрема, час встановлення, амортизацію, придатність для подальшої експлуатації;
- Надати відомості про сплату екологічних зборів і платежів, включаючи стан та можливість їх сплати та заборгованість;
- Вказати про збитки, заподіяні навколишньому природному середовищу;
- Зазначити стан статистичної та іншої звітності з охорони навколишнього природного середовища на предмет відповідності її фактичним екологічним показникам;
- Оцінити повноту відображення екологічних характеристик ОЕА в наявній документації;
- Зазначити основні невідповідності екологічних характеристик ОЕА до вимог законодавчих актів та інших нормативних документів

Загальна інформація про ОЕА

ОАО «Житомирский маслозавод»

10000, Житомир, ул. И.Гонты, 4, Веб-сторінка: www.milk-rud.com

ОАО «Житомирский маслозавод» в своем составе имеет следующие производства – сухого обезжиренного молока, масла, мороженого, вафельной продукции, а также творога и продукции из несобранного молока. Система управления качеством и система управления охраной окружающей среды предприятия прошли сертификацию на соответствие международным стандартам ISO 9001 и ISO 14001, разрабатываются программы, направленные на снижение влияния на состояние окружающей среды, ключевыми вопросами которых являются рациональное использование природных ресурсов, за счет внедрения современных систем водоподготовки и внедрения установок предварительной очистки вод, сбрасываемых в систему городской канализации.

Основное количество загрязненных производственных сточных вод образуется при технологических мойках оборудования и трубопроводов. Суточный расход сточных вод колеблется от 380 до 700 м³/сут в зависимости от сезона, соответственно и плата за водоотведение колеблется в пределах 14-27 тыс. грн., а в случае превышения ДВП составляет в среднем 5 тыс. грн.

По полученных данным анализа сточных вод предприятия, величины показателей загрязняющих веществ в течение суток подвержены значительным колебаниям, причем отдельные показатели изменяются в несколько раз. В общем стоке отмечается превышение допустимых величин по взвешенным веществам, по ХПК и БПК, характеризующих загрязненность сточных вод органическими веществами – превышение нормативных значений доходило до 10 раз. Отмечается превышение по сухому остатку, сульфатам, фосфатам, кроме того, практически во всех пробах отмечается более высокие, чем разрешено к сбросу в канализацию, концентрации жиров и нефтепродуктов. Повышенная концентрация железа в питьевых водах, обусловила внедрение на предприятии установки по обезжелезиванию и деаэрации. На предприятии оборудована жироловушка, однако эффективность её работы минимальна.

Поскольку сточные воды имеют существенное превышение допустимых концентраций по многим показателям, для обеспечения беспрепятственного сброса сточных вод завода в городскую канализацию необходимо усреднение сточных вод по составу и расходу, а также его локальная очистки для приведения состава сточных вод в соответствие с требованиями.

ООО «Аркадия» и ЧП «Атлантида».

69032, г. Запорожье, ул. Выборгская, 54, тел.8 061 289-29-69, 289-14-38.

Оба предприятия расположены в одном офисе и занимаются засолкой и консервированием рыбы. Руководители предприятий заинтересованы в внедрении новых технологий, ездили за рубеж, знакомились с передовыми технологиями. К сожалению, украинский рынок предъявляет свои требования к продукции, не позволяющие применить полностью технологию Запада.

Количество, сбрасываемых сточных вод - 6 м³ в сутки. Планируется значительное расширение. Сточные воды в основном содержат превышения по БПК, азоту аммонийному, фосфатам и хлоридам (до 8 раз). Технология, вызывающая повышенное содержание хлоридов, это засолка рыбы. Соленую рапу разбавляют до необходимой концентрации, и после жироловки сбрасывают в городскую канализацию. Повторно использовать рапу, после ее очистки предприятие сегодня не может, так как раствор, содержащий большое количество органических веществ, быстро портится.